

Geografi

Människa och natur i samspel

BEDÖMNINGSSTÖD I ÅRSKURS 4-6

NAMN: _____

Prov som återanvänds av Skolverket omfattas av sekretess enligt 17 kap. 4§ offentlighets- och sekretesslagen.

Detta prov återanvänds av Skolverket t.o.m 2022-01-30

Människa och natur i samspel

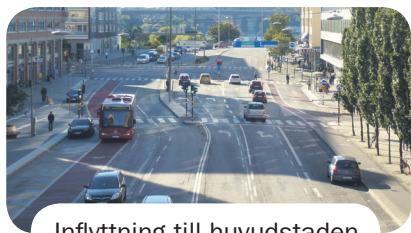
Överallt där det bor människor påverkas och förändras landskapet. Här ser du några exempel på hur människans aktiviteter har påverkat landskapet i Sverige.

Uppgift 1

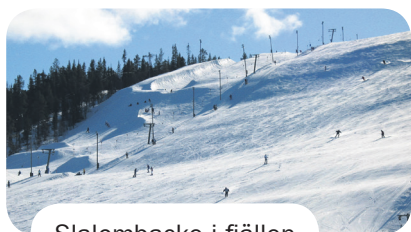
Var är det troligast att dessa aktiviteter finns? Skriv rätt siffra (1-5) vid varje alternativ.

Odling av spannmål

Inflyttning till huvudstaden

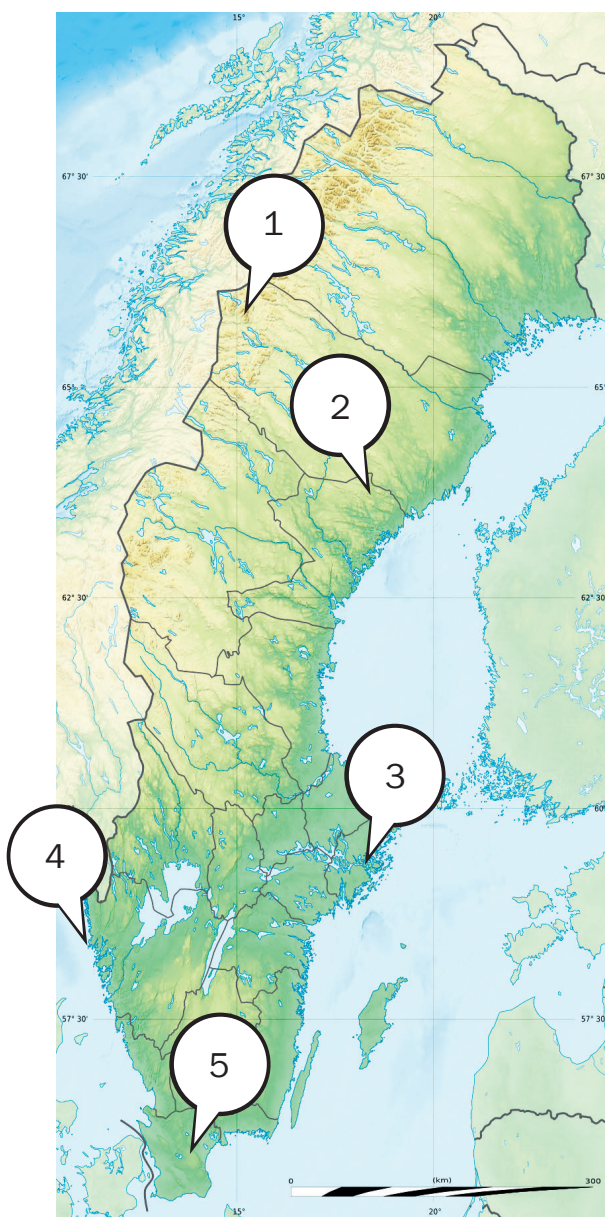
Slalombacke i fjällen

Skogsbruk

Fiskeläge

Geografiska begrepp

Uppgift 2

Välj bland begreppen i rutan och skriv dem under den rubrik som passar bäst.
Obs! Det är tre begrepp för mycket.

gödsel	ädelsten	gradnät	sädesslag	damm
fossil	granit	mineral	biobränsle	tidszon
kanal	åkermark	jordaxel	reningsverk	brunn

Skog och jordbruk	Berggrund	Vatten
		damm

Jordens naturresurser kan ge oss människor energi av olika slag.
Icke förnybara energislag bygger ofta på att använda **fossila bränslen**.

Uppgift 3

Vilka energislag bygger på fossila bränslen? Kryssa för rätt alternativ i rutan.

	Fossila bränslen (Icke förnybart energislag)	Annat (Förnybart energislag)
a) Vindkraft		
b) Naturgas		
c) Solenergi		
d) Vattenkraft		
e) Kolkraft		
f) Olja		

Många saker som vi använder i vår vardag kommer från resurser som vi hämtar ur marken i gruvor. Gruvor kan se olika ut och arbetet i gruvor kan också skilja sig mycket åt i olika delar av världen.

Aitik koppargruva i Lapland är ett så kallat dagbrott.

Olika yrkesgrupper arbetar vid en gruva.

Arbetsvillkor och arbetsmiljö ser olika ut.

Uppgift 4

Vilka av följande alternativ är resurser som finns naturligt i berggrunden? Sätt kryss i rätt ruta.

	Finns i berggrunden	Finns inte i berggrunden
a) Stenkol	☐	☐
b) Naturgummi	☐	☐
c) Potatis	☐	☐
d) Diamanter	☐	☐
e) Torv	☐	☐
f) Olja	☐	☐

När ett företag vill starta en gruva ställs olika intressen mot varandra.

Uppgift 5

**Vilka olika fördelar och nackdelar kan det finnas med att starta en gruva på en plats?
Resonera utifrån orden i rutan.**

Människa – Natur

Vårt värdefulla vatten

Uppgift 6

Vad heter haven? Studera kartan och sätt rätt siffra vid rätt namn.

Atlanten	<input type="text"/>	Svarta havet	<input type="text"/>
Östersjön	<input type="text"/>	Kaspiska ishavet	<input type="text"/>
Medelhavet	<input type="text"/>	Norra ishavet	<input type="text"/>

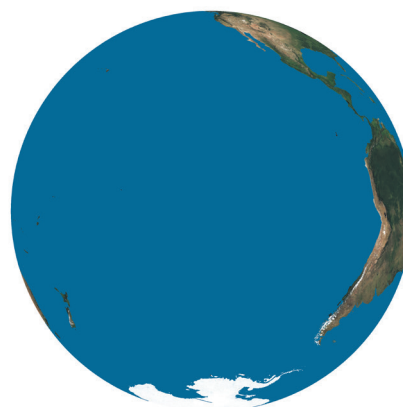

Alla hav på jorden hänger ihop. Det gör att till exempel fiskar och däggdjur kan färdas långa sträckor. Det gör även de föroreningar (t.ex. olja och plast) som vi människor släpper ut i haven.

Uppgift 7

**Vilka olika konsekvenser kan det leda till när världens hav blir alltmer förorenade?
Resonera utifrån orden i rutan.**

Människa – Natur

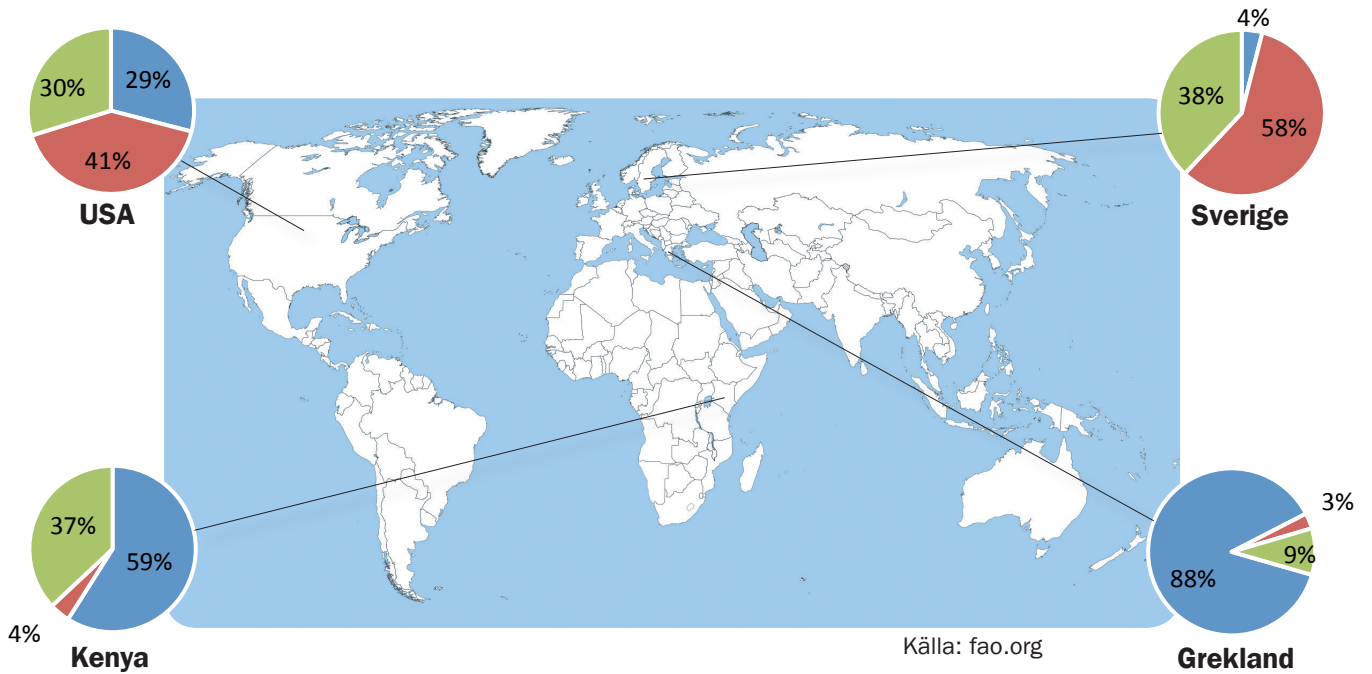
Både jordbruk, industri och hushåll kräver mycket vatten. Nedan ser du hur vatten används i olika delar av världen.

Vattenanvändning i ett land uppdelat på

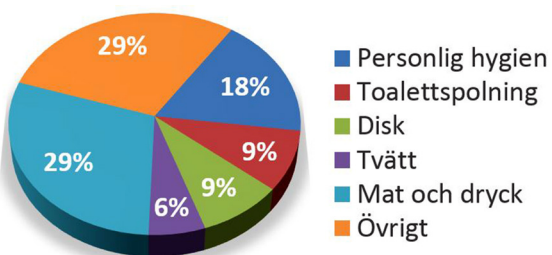
Jordbruk

Industri

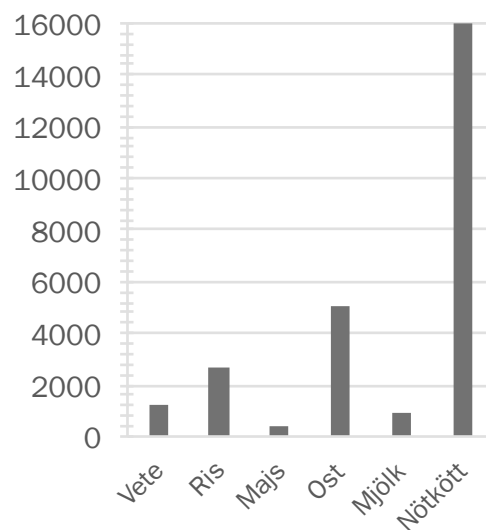
Hushåll

Hushåll: I Sverige förbrukar vi i genomsnitt ca. 160 liter dricksvatten per dag och person.

Jordbruk: En färdig produkt kräver mycket vatten. Diagrammet visar hur många liter vatten det går åt för att producera 1kg av olika matvaror.

Uppgift 8

Studera kartan och diagrammen. Läs påståendena och sätt kryss om det stämmer eller inte.

	Stämmer	Stämmer inte
a) Jordbruket står för den största förbrukningen av vatten i Sverige.		
b) Det krävs mindre vatten för att producera 1kg majs än 1kg nötkött.		
c) En person i Sverige förbrukar i genomsnitt mer vatten på tvätt än toalettpolning.		
d) I Grekland står jordbruket för nästan 90% av vattenförbrukningen.		
e) Det krävs mer vatten för att producera 1kg ost än 1kg vete.		
f) I Sverige använder industrin en större andel vatten än vad industrin i Kenya gör.		

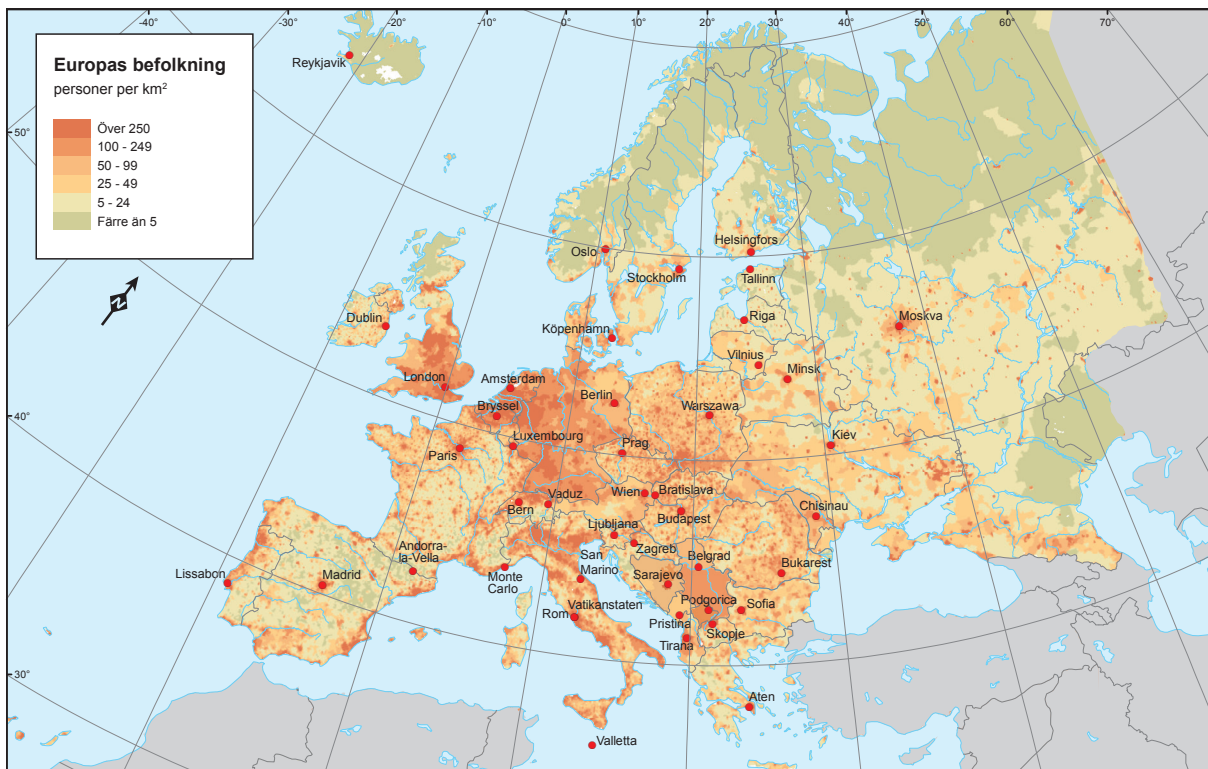
Ta ställning till om kartan och diagrammen är användbara. Läs frågorna och sätt kryss i rätt ruta.

Kan kartan och diagrammen användas för att för att ta reda på ...	Ja	Nej
g) hur många liter vatten det krävs för att producera 1kg tomat?		
h) i vilket land det är bäst att odla ris?		
i) vilket land som förbrukar mest vatten?		
j) vilket av livsmedlen som kräver mest vatten att framställa?		
k) hur mycket vatten en person i Sverige i genomsnitt förbrukar på mat och dryck?		

Uppgift 9

Vilka olika förklaringar kan det finnas till att Sveriges jordbruk har en lägre andel förbrukning av vatten (4%) jämfört med Greklands jordbruk (88%)?

Europas befolkningstäthet

Europas topografi och vatten

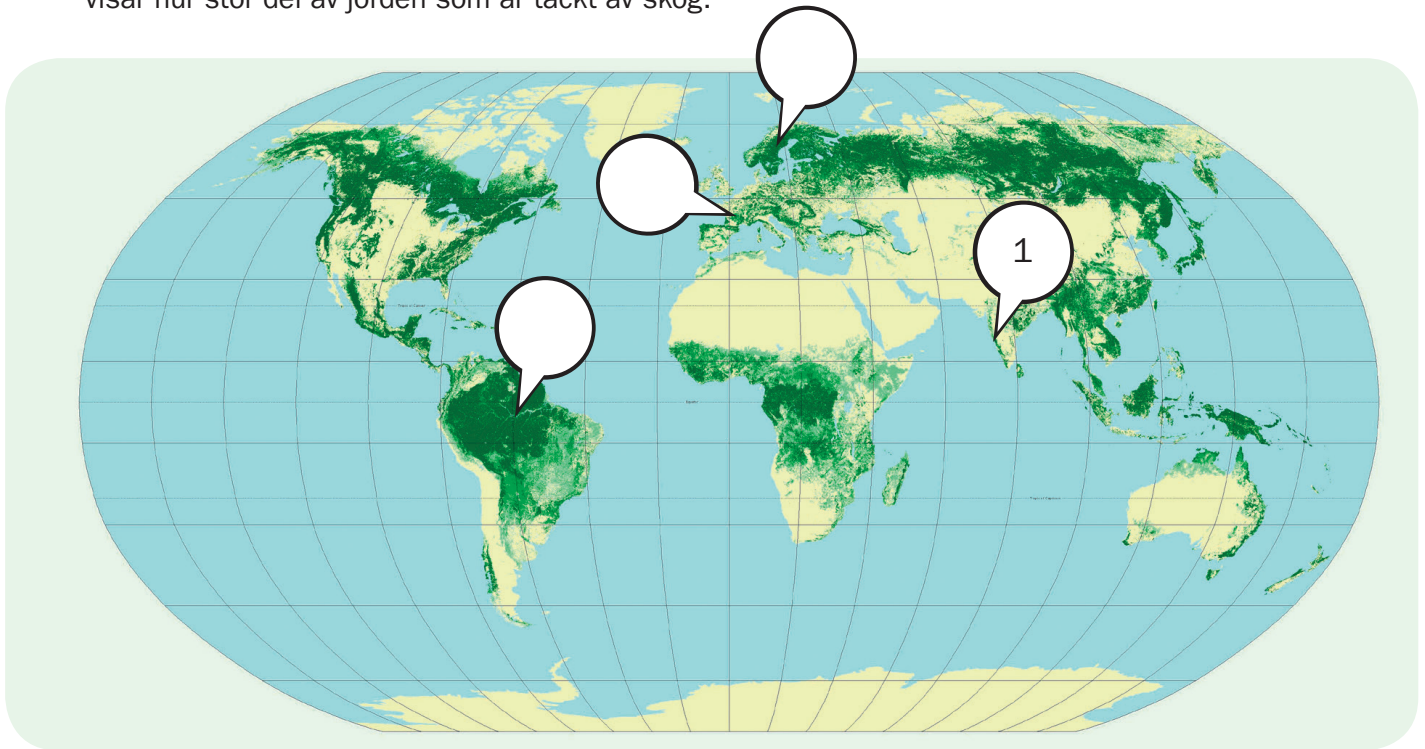
Det finns olika samband mellan hur landskapet ser ut och var människor bor.

Uppgift 10

Utgå från kartorna och förklara varför vissa delar av Europa är tätbefolkade och andra glesbefolkade.

Tätbefolkade = där det bor många människor
Glesbefolkade = där det bor få människor

Nästan en tredjedel av jorden är täckt av skog. Skogen är en viktig resurs för oss människor. Kartan visar hur stor del av jorden som är täckt av skog.

Uppgift 11

a) Var på jorden finns skogen? Placera ut de olika typerna av skog på de platser på kartan där de vanligtvis förekommer.

1 Räkodlingar i **mangroveskog**

2 Friluftsliv i **lövskog**

3 Växter från **regnskog** används som läkemedel

4 Virke till möbler från **barrskog**

b) **Förklara begreppen kortfattat.**

Urskog =

Kalfjäll =

Ett naturreservat är ett område som enligt lagen ska skyddas och bevaras.

Uppgift 12

Vilka olika orsaker kan det finnas till att skogsområden blir naturreservat?

Resonera utifrån orden i rutan.

Människa – Natur

Bildförteckning - Människa och natur i samspel

Sida	Upphovsman	Licens
2 karta	Eric Gaba/NordNordWest	CC BY-SA-3.0
2 bild1	Johannes Jansson/Wikimedia	CC BY-SA-2.5 Denmark
2 bild2	Holger.Ellgaard/Wikimedia	CC BY-SA-3.0
2 bild3	Janne Karaste/Wikimedia	CC BY-SA-2.0
2 bild4	Màrtainn MacDhòmhnaill/Flickr	CC BY-NC 2.0
2 bild5	Bengt Nyman/Flickr	CC BY 2.0
4 ö	Tzorn/Wikimedia	CC BY-SA-3.0
4 nv	Startup Stock Photos/Pexels	CC0 Public Domain
4 nh	Responsible Sourcing Network	CC BY-NC 2.0
6 ö	NordNordWest/Wikimedia	CC0 Public Domain
6 n	J Jokinen	J Jokinen
8	Petr Dlouhý/Wikimedia	CC0 Public Domain
10 ö	Norstedts kartor	© Norstedts kartor 2015
10 n	Norstedts kartor	© Norstedts kartor 2015
12 ö	fao.org	© fao.org
12 mv	Challiyana/Wikimedia	CC BY-SA 2.5
12 mh	ForestWander/Wikimedia	CC BY-SA-3.0
12 nv	Dave Kimble/Wikimedia	CC BY-SA-3.0
12 nh	16valve/Wikimedia	CC BY-SA-3.0